

**Отчет за изпълнение на Плана за оптимизиране на разходите на НЕК
за 2024 година в изпълнение на чл.18, раздел III от Наредба № Е-РД-04-4
от 14.07.2016 г. на Министерство на енергетиката**

Настоящият отчет е изготвен в съответствие с НАРЕДБА № Е-РД-04-4 от 14.07.2016 г. за публично оповестяване и оптимизиране на разходите на търговските дружества с 50 и над 50 на сто държавно или общинско участие в капитала, извършващи дейности по Закона за енергетиката. В изпълнение на чл.18, раздел III от Наредбата е изготвен настоящия отчет, който анализира планираните и отчетени разходи, свързани с основната дейност на НЕК през 2024 година.

Прогнозата за разходите в бизнес програмата на НЕК за 2024 година е съобразена с определените макроикономически показатели от БЕХ, както и на предприетите мерки за по-ефективното им използване. НЕК осъществява основната си дейност в условията на регулиран пазар и е основно зависима от действащите през 2024 година ценови решения на КЕВР, както за количествата електроенергия, така и за цените, по които я купува и продава. Освен това дейността на дружеството е силно зависима от компенсаторните механизми на ФСЕС във връзка с възстановяване на направените от дружеството като Обществен доставчик разходи по задължително изкупуване на електроенергия.

НЕК осъществяваше дейността си през 2024 г. в съответствие с действащото енергийно законодателство и ценовите решения на КЕВР за регулаторните периоди 2023-2024 г. и 2024-2025 г. Дейността на компанията е силно зависима и от компенсаторните механизми на ФСЕС във връзка с възстановяването на направените от НЕК за дейност Обществена доставка разходи по задължително изкупуване на електроенергия. Освен това от приходите от ФСЕС за 2024 г. са приспаднати и определените в Решение Ц 14 на КЕВР от 30.06.2023 г. надвзети приходи от Обществения доставчик за периода 2022-2023 г. в размер на 91 248 хил.лв., които са прихващани през първо полугодие на 2024 г., както и 32 737 хил.лв. за периода 2023-2024 г., които са прихващани на равни месечни вноски през второ полугодие на 2024 г. Най-голямо влияние върху оперативната дейност на НЕК оказват разходите за закупена електроенергия и разполагаемост, които са 89.7% от всички разходи по отчетни данни за 2024 г. и чието изменение оказва съществено влияние върху финансовия резултат и паричния поток на дружеството.

През 2024 г. търговската конюнктура на електроенергийния пазар се характеризираше с относително стабилни пазарни цени през първо полугодие /на нива около -145-150 лв./МВтч на платформите на БНЕБ/ и с ръст през трето и четвърто тримесечия на годината, като в региона на Югоизточна Европа и България ценовите нива през второ полугодие бяха най-високи и достигнаха стойности 240-260 лв./МВтч средно. През първите два месеца на 2024 г. Блок 2 на ТЕЦ Ей И Ес-3С Марица Изток 1 бе неразполагаем в резултат на аварията от м.ноември 2023 г., което ограничи възможностите за участие на дружеството на свободния пазар. През м.февруари 2024 г. изтече споразумението за изкупуване на електроенергия между НЕК и ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3, с което възможностите на НЕК за участие

на свободния пазар по отношение на базови мощности се стесниха. В тази връзка компанията закупуваше през цялата година и значителни допълнителни количества електроенергия от платформите на БНЕБ на подходящи ценови нива за оптимизиране на микса и с цел по-оптимално участие на свободния пазар през годината успявайки да балансира ценовия риск.

Цените на въглеродните емисии на европейските борси се движеха на нива около 64–65 евро на тон средно, което ниво е по-ниско от утвърдените от КЕВР в ценовите решения за регулаторните периоди 2023–2024 г. /88 евро на тон/ и 2024–2025 г. /70 евро на тон/, както и спрямо отчетените цени през 2023 г., които бяха над 80 евро на тон. Разходите за въглеродни емисии се отразяват пряко в разходите за закупена електроенергия, които фактурират на НЕК електроцентралите ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1 и ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 за произведената от тях електроенергия и в компенсаторните механизми на ФСЕС.

Централите ТЕЦ КонтурГлобал Марица изток 3 и ТЕЦ AES Марица изток 1, съгласно клаузите на споразуменията за изкупуване на електроенергия имат задължителни минимални количества, които НЕК трябва да купи годишно. Това изисква, отчитайки спецификата на електроенергийния пазар и доколкото е възможно предвид пазарната конюнктура, натоварването им през годината да бъде възможно най-оптимално с цел постигане на по-добър резултат за НЕК ЕАД, което мениджмънта изпълнява на база анализи на потреблението, производството и оптимизация на приходи и разходи. През м.февруари 2024 г. изтече споразумението за изкупуване на електроенергия между НЕК и ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 като доставките от нея се осъществяваха само през първите два месеца на годината.

ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1 работеше при ниско натоварване през 2024 г., като работните експлоатационни възможности на централата през годината бяха близки до отчетените през миналата 2023 г. Закупената електроенергия от ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1 за 2024 г. е 1 929 435 МВтч. Доставените количества са значително по-малко от минималните задължителни за изкупуване съгласно споразумението между централата и НЕК, които са 3 156 500 МВтч годишно. Влияние за по-ниската използваемост през 2024 г. оказа аварията в Блок 2 на ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1, като покупките тогава се осъществяваха в намалени обеми през месеците януари и февруари. Намаленото производство от централата през първо полугодие на 2024 г. се дължеше и на действащата неблагоприятна търговска конюнктура на електроенергийния пазар /характеризираща се с по-ниски пазарни цени на борсите/, което възпрепятства реализирането на количества от централата на платформите на БНЕБ и свободния пазар. През второ полугодие на 2024 г. ТЕЦ Ей И Ес–3С Марица Изток 1 работеше по-оптимално и доставяше на НЕК количества електроенергия почти на нивото на разчета на КЕВР в ценовото решение за регулаторния период 2024–2025 г.

Поради увеличеното потребление от крайните снабдители през 2024 г. НЕК ЕАД осигуряваше количества електроенергия за регулирания пазар над прогнозните утвърдени от КЕВР в двете ценови решения, действащи през годината, като допълнителните количества бяха обезпечени от микса на НЕК ЕАД, предназначен за продажба на свободния пазар. Тъй като тези преразходвани количества бяха отчетени през второ полугодие и се отразиха грастично на финансовите резултати и паричните потоци на дружеството и имат своето влияние в действащото ценово решение 2024–2025 г., КЕВР ревизира прогнозата си за регулаторния период 2024–2025

г. и с свое Решение Ц-3 от 01.01.2025 г. промени прогнозата си от 30.06.2024 г., като увеличи количествата за квота от АЕЦ Козлогуй и ТЕЦ Марица изток 2 с цел да бъде осигурена достатъчно електроенергия за Крайните снабдители за регулирания пазар до края на регулаторния период /до 30.06.2025 г./.

Дружеството управлява водните ресурси в язовирите стопанисвани от компанията съгласно предписанията от МОСВ. Наличните водни обеми оказват влияние върху най-оптималния режим на работа на ВЕЦ. През 2024 г., поради намалените водни ресурси в язовирите производството от водноелектрическите централи на компанията е характерно за много суха година, като бе отчетено много ниско производство на количествата електроенергия от ВЕЦ. Наличните обеми на водните ресурси в язовирите не позволиха на дружеството да участва по-оптимално на платформите на БНЕБ и на свободния пазар. Въпреки това водноелектрическите централи в структурата на НЕК ЕАД активно участват и на балансиращия пазар и са важна част при управлението и регулирането на електроенергийната система в страната.

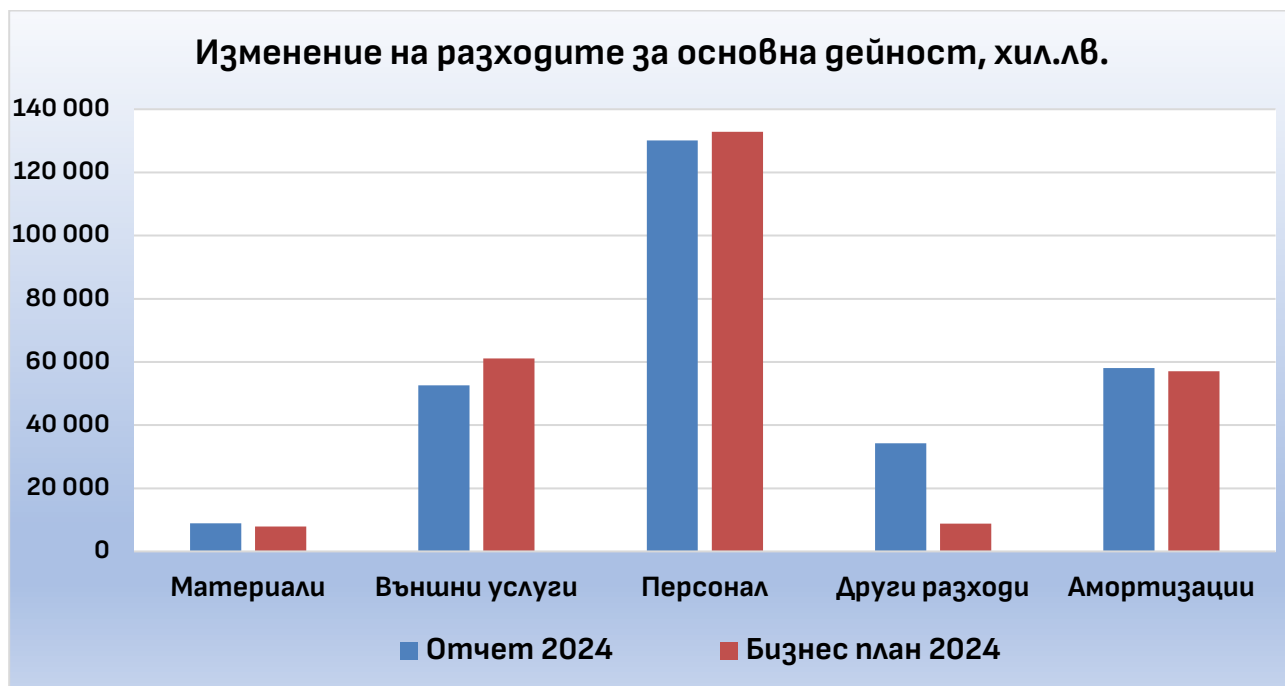
Планираните разходи за основната дейност на дружеството за 2024 г. са съобразени с политиката на мениджмънта за ефективното им управление. През годината ръста на инфлацията се движеше на нива сравними с миналата година /около 2%/, които бяха значително по-ниски в сравнение с отчетените високи нива през 2021 г. и 2022 г. Разходите на дружеството са разчетени на база изразходването на средства, осигуряващи минимума за осъществяване на основната дейност, като са съобразени с паричния поток и финансовото състояние на НЕК ЕАД.

Поради хроничният недостиг на парични средства през последните години разходите на дружеството, свързани с основната дейност /извън тези за закупена електроенергия/ са силно ограничавани, като са достигнали необходимия минимум. В допълнение към това в последните години бяха отложени някои дейности с инвестиционен и ремонтен характер, които ще бъдат извършени на по-късен етап. Ликвидността и паричния поток на НЕК през 2024 г. не бяха на оптимални нива, което се дължеше на неблагоприятната търговска конюнктура на свободния пазар и дефицита на воден ресурс, което възпрепятства реализирането на по-високи продажби на платформите на БНЕБ и съответно по-високи приходи. В средата на годината бе променена и структурата на компенсиране на дружеството от 01.07.2024 г. от ФСЕС съгласно ценовото решение за регулаторния период 2024-2025 г. и отпадане на възстановяваните разходи за консумирана електроенергия от Крайните снабдители, което беше най-голямото перо в предходното ценово решение на КЕВР като това намали приходите за компенсиране.

Изменение на разходите по елементи в сравнение с планираните в бизнес програмата:
хил.лв.

Разходи по елементи	Отчет 2024	Бизнес план 2024	Разлика отчет/БП	Изменение %
Материали	8 882	7 882	1 000	12,7
Външни услуги	52 589	61 137	-8 548	-14,0
Персонал	130 139	132 853	-2 714	-2,0
Други разходи	34 220	8 783	25 437	289,6
Амортизации	58 053	57 000	1 053	1,8
ОБЩО РАЗХОДИ	283 883	267 655	16 228	6,1

Отчетените разходи по елементи /извън тези за закупена електроенергия/, свързани с основната дейност на дружеството за 2024 г. са в размер на 283 883 хил.лв., при планирани в бизнес програмата 267 655 хил.лв., което е увеличение с 6.1% спрямо разчетените. Разходите за дейността на компанията бележат ръст от 16 228 хил.лв. в сравнение с планираните в бизнес програмата на дружеството, което се дължи в най-голяма степен на завишението на другите разходи в частта глоби и неустойки. Малък ръст се отчита при разходите за материали и амортизации. Намаление е отчетено в разходите за външни услуги и персонал.

По отчетни данни е се отчита ръст при разходите за материали, които нарастват в сравнение с планираните средства, поради увеличение на разходите за електроенергия използвана в обектите и съоръженията на компанията, както и увеличение на някои разходи свързани с осъществяване на производствената и ремонтната дейност. Общо увеличението на разходите за материали е с 1 000 хил.лв. спрямо планираните. Отчетените разходи за материали са в размер на 8 882 хил.лв. при планирани 7 882 хил.лв. През последните години разходите за материали в компанията се запазват на относително постоянно ниво, като подхода на ръководството е за поддържане на минимално ниво материали, необходими за техническа безопасност и нормална експлоатация на съоръженията. През 2024 година в резултат на забавяне на ръста на инфлация при цените на горивата и материалите бе отчетено незначително изменение.

Разходите за външни услуги намаляват с 14.0% в сравнение с планираните в бизнес плана на дружеството в резултат на икономията на разходи по някои основни пера. Намаление се отчита в разходите за цена достъп, които са с 38.2% по-малко и се заплащат на ЕСО във връзка с произведените количества електроенергия от собствените ВЕЦ. Спада на разходите се дължи на намалението на производството на електроенергия за 2024 г. спрямо разчетените средства в бизнес програмата, в която производството от ВЕЦ е на по-високи нива /в съответствие с ценовите решения, действащи през годината/. Малко по-ниски по отчет са и разходите за такси на платформите на БНЕБ спрямо прогнозираните, поради по-малкото

реализирани количества електроенергия от НЕК на платформите на БНЕБ в сравнение с планираните в бизнес програмата. Намаление се отчита и разходите за ремонтна дейност, разходите за данъци и такси и др., които по отчетни данни са редуцирани спрямо планираните. Разходите за ремонтна дейност по отчет са 4 511 хил.лв. при планирани в бизнес програмата 6 057 хил.лв., но нивото и на изпълнение е по-високо в сравнение с предходните години.

Разходите за персонал на дружеството по отчетни данни са с 2.0% по-малко спрямо прогнозираните в бизнес плана за 2024 г. През 2024 г. продължи процеса по реструктуриране в компанията, с което е утвърдена промяна в организационната структура на НЕК, която цели разделяне на дейностите по планиране, контрол и изпълнение на проекти, в звената в ЦУ на НЕК и създаване на организационни предпоставки за успешното изпълнение на дейностите, по високоприоритетните проекти за рехабилитация и ремонт на ключови производствени мощности на НЕК и перспектива за развитие на нови инвестиционни проекти.

Разходите за амортизации са в съответствие с водената счетоводна политика на дружеството. В сравнение с планираните разходи за амортизации в бизнес плана отчетените за 2024 г. нарастват с 1.8% в резултат на нововъведени активи в баланса на дружеството.

При другите разходи се отчита увеличение спрямо прогнозираните, като през 2024 г. са отчетени 34 220 хил.лв. при планирани в бизнес програмата 8 783 хил.лв, което се дължи в най-голяма степен на ръста на разходите за глоби и неустойки. Начислените разходи за глоби и неустойки са в размер на 27 715 хил.лв., които се отнасят за непроизведено и неизкупено количество електроенергия от НЕК от ТЕЦ Ей И Ес-3С Марица Изток1 за 2024 г. По план разходите за глоби и неустойки са на минимални нива. Малък ръст се отчита и в разходите за командировки и на други извънредни разходи.

В заключение отчетените разходи за основната дейност на дружеството са съобразени с политиката на мениджмънта за ефективното им управление. В последните няколко години като цяло, поради недостатъчна ликвидност /с изключение на 2021 и 2022 г./, разходите на дружеството са ограничавани и са сведени до минимума за осъществяване на основната дейност, като възможностите за реализация на инвестиционни намерения на компанията са в тясна връзка с текущото финансово състояние и паричния поток на НЕК ЕАД. Компанията осъществяваше дейността си през 2024 г. в условия на неустойчив паричен поток, който не бе на оптимални нива и при продължаваща висока задължнялост към БЕХ. Въпреки това изпълнението на инвестиционната и ремонтна програми се извърши в по-големи обеми в сравнение с предходни години и е 71% от годишния план на инвестиционната програма и 74% от планираните ремонтни дейности, което в условия на неблагоприятна пазарна конюнктура е много добро изпълнение.

Във връзка с разпореждане №7 на Министерски съвет от 14.12.2023 г. за 100% внасяне на дивидент от държавните фирми, като за НЕК се изисква довносяне на дивидент за приключилата 2022 г., /дружеството отчете счетоводна печалба в размер на 1 181 032 хил.лв. и плати дивидент в размер на 224 657 хил.лв./, с което възникнаха допълнителни парични плащания и потоци в размер на още 224 657 хил.лв., които компанията до внесе като допълнителен дивидент в БЕХ, отнасящ се за финансовия резултат за 2022 г. Поради недостиг на финансови средства, липсата на висока ликвидност и нормален паричен поток към края на 2023 г., както и високите задължения на НЕК към Български

енергиен холдинг, компанията не бе във фактическа възможност да довнесе още 50% дивидент за финансовия отчет за приключилата 2022 г. В тази връзка между БЕХ и НЕК в началото на 2024 г. бъде сключен нов заем в размер на 224 657 хил.лв. за довносяне на дивидента със срок на погасяване 31.12.2028 г.

В заключение НЕК ЕАД отчита прилични финансови резултати за 2024 г. в сравнение с планирания резултат в бизнес плана, което при действащите неблагоприятни пазарни условия на електроенергийните борси през цялата година е добър финансов резултат. Задълженията на компанията продължават да бъдат на високи нива, но се обслужват и няма просрочени такива. Оборотния капитал на дружеството към 31.12.2024 г. е отрицателен и е влошен в сравнение с прогнозирания. Дружеството осъществяваше дейността си през 2024 г. в условия на силен дефицит на воден ресурс и неблагоприятна търговска конюнктура в определени периоди на годината, което се отрази на приходите и отчетения финансов резултат, както и върху ликвидността и паричния поток на НЕК, които не бяха на оптимални нива.

Неблагоприятно върху дейността и паричния поток на НЕК през 2024 г. се отрази действието на продължаващия механизъм за таван на приходите от продадена електроенергия на свободния пазар, както и сключения нов заем между НЕК и БЕХ във връзка с разпореждането на Министерски съвет от 14.12.2023 г. за довносяне на още 50% дивидент от дружеството за приключилата 2022 г. За приключилата 2024 г. НЕК също ще трябва да внесе 100% дивидент съгласно решение на Министерски съвет, което допълнително ще влоши паричния поток и ликвидността на дружеството.

Росен Димитров

Р-л отдел „Анализи и бюджет“